

**IMPACTUL ECONOMIC-SOCIAL AL MANOPERELOR
FRAUDULOASE COMISE ASUPRA PRODUSELOR LACTATE**
*The Economic-Social Impact of Fraudulent Operations Committed
on Dairy Products*

Moroșanu Elena-Beatrice
morosanuelena19@stud.ase.ro
Necșescu Maria-Bogdana
necșescumaria19@stud.ase.ro

Coordonatorul lucrării
Prof. univ. dr. Bobe Magdalena

Rezumat: Frauda cu produse lactate, înșelăciunea intenționată a consumatorilor prin etichetarea greșită sau falsificarea produselor lactate, a devenit o practică tot mai des întâlnită în industria alimentară. Acest articol explorează în prima sa parte cazuri recente de fraudă a produselor lactate, inclusiv utilizarea de alternative mai ieftine la produsele lactate autentice, adăugarea de apă și utilizarea de aditivi nedeclarați, precum și metodele actuale de detectare și prevenire a fraudei asupra produselor lactate, cum ar fi tehnici analitice și măsuri de reglementare, pentru ca în cea de-a doua parte să prezinte rezultatele unei cercetări cantitative cu privire la impactul manoperelor frauduloase asupra produselor lactate și asupra sănătății și siguranței alimentare a consumatorilor.

Cuvinte cheie: manopere frauduloase, produse lactate, consumator, falsificarea produselor lactate, decelare și prevenire.

Abstract: Dairy fraud, the intentional deception of consumers by mislabeling or adulterating dairy products, has become an increasingly common concern in the food industry. This article explores recent cases of dairy fraud, including the use of cheaper alternatives to genuine dairy products, the addition of water and the use of undeclared additives, as well as current methods of detecting and preventing dairy fraud, such as analytical techniques and regulatory measures. In the second part of the paper the results of a quantitative research on the impact of fraudulent practices on dairy products and on the health and food safety of consumers are discussed.

Keywords: fraudulent practices, dairy products, customer, adulteration of dairy products, development

Clasificare JEL: I1, Q17

Clasificare REL: 10C, 15B

1. Introducere

Manoperele frauduloase în alimentație reprezintă o practică întâlnită încă din timpurile Greciei Antice și a romanilor. Pentru un câștig economic mai ridicat și costuri mai mici, producătorii modifică ambalajul produsului, ingredientul acestuia sau produsul alimentar în sine. Prin definiție, fraudă alimentară constă în înlocuirea deliberată și intenționată, manipularea frauduloasă sau denaturarea alimentelor, a ingredientelor alimentare sau a ambalajelor produselor alimentare (Food Control, 2021).

Preocupările consumatorilor legate de manoperele frauduloase în alimentație sunt cu privire la faptul că, aceștia pot consuma produse care prezintă un risc pentru sănătate. De asemenea, siguranța alimentară este o problemă crucială pentru orice țară, dar există și o responsabilitate de a o asigura, a fiecărei persoane implicate în lanțul de aprovizionare, de la fermă la utilizatorii finali.

Cercetarea se axează pe produse lactate, ce au ca materie primă principală laptele, care în forma sa naturală are o valoare alimentară ridicată, deoarece este compus dintr-o mare varietate de nutrienți fundamentali pentru creșterea și întreținerea corespunzătoare a corpului uman și, de aceea, poate fi unul dintre produsele cel mai des falsificate. În ultimele decenii, a existat o creștere a consumului de lapte la nivel mondial, în special în țările în curs de dezvoltare, iar acum formează o parte semnificativă a dietei pentru o mare parte a populației globale. Scopul lucrării este de a stabili influența manoperelor frauduloase asupra calității lactatelor și modul în care acestea pot afecta sănătatea, securitatea și chiar viața consumatorilor. În acest sens, am realizat o cercetare cantitativă, rezultatele acesteia fiind discutate în contextul studiilor din literatura de specialitate analizate, urmate de concluzii ale lucrării.

2. Recenzia literaturii de specialitate

2.1 Manoperele frauduloase

Falsificarea alimentelor este o preocupare globală, iar țările în curs de dezvoltare sunt expuse unui risc mai mare asociat cu aceasta din cauza lipsei de monitorizare și de politici ce pot împiedica aceasta practică. Cu toate acestea, este unul dintre cele mai frecvente fenomene care a fost trecut cu vederea în multe țări. Din păcate, spre deosebire de credința comună, falsificarea laptelui poate prezenta pericole grave pentru sănătate care pot duce mai departe la boli fatale cum ar fi Salmonella, E.coli, Listeria, Campylobacter (Cleveland Clinic, 2023).

Această practică a câștigat o recunoaștere și o îngrijorare din ce în ce mai mari începând cu anul 2008, când laptele și formulele pentru sugari au fost contaminate cu melamină în China (WHO, 2008), urmată de detectarea cărnii de cal în produsele etichetate drept carne de vită în Europa în anul 2013 (GOV.UK, 2013); (The Guardian, 2013). Fraudă alimentară este, de obicei, factor motivațional pentru profit, dar de asemenea, unele forme pot fi dăunătoare pentru consumatori sau pot induce în eroare cumpărătorul/consumatorul cu privire la autenticitatea alimentelor. Aceasta devine "infracțiune alimentară" atunci când activitatea frauduloasă nu mai este desfășurată de infractori individuali, ci de un grup cu intenția de a induce în eroare și de a dăuna întreprinderilor sau consumatorilor care achiziționează produse alimentare (Manning & Soon, 2016).

Tipurile de fraudă alimentară includ, dar fără a se limita la: falsificarea, substituirea, diluarea, manipularea frauduloasă, simularea, contrafacerea și denaturarea.

Există numeroși factori care contribuie la fraudă alimentară, care diferă în funcție de țară, nivelul de dezvoltare și structura de reglementare (IFST, 2021):

- oportunitatea:

- aspecte tehnice inerente ale produselor, cum ar fi starea fizică a unui ingredient sau a unui produs (de exemplu, pulbere versus lichid);
- temperatura, gradul de prelucrare (de exemplu, o plantă proaspătă este mai puțin vulnerabilă decât dacă ar fi uscată);
- factorii economici: presiunea clienților de a reduce prețurile, disponibilitatea față de cerere, deficitul de aprovizionare din cauza tulburărilor politice, creșterea prețurilor, măsurile de austeritate cu impact asupra agențiilor de reglementare și barierele comerciale.
- lipsa măsurilor de control:
 - legislația: legislația privind siguranța alimentară, lipsa testelor pentru substanța străină (de exemplu, amidonul din alimente), incapacitatea de a testa (de exemplu, lipsa unui test analitic);
 - managerial: lipsa aplicării reglementărilor, securitatea alimentară, guvernarea stabilă, acceptarea socială/de afaceri;
- complexitatea lanțului de aprovizionare: lungime, transparență, integrare verticală, sursă unică de ingrediente de la furnizorul autorizat, spre deosebire de piața deschisă;
- programe insuficiente de aprobare și performanță ale furnizorilor: inclusiv audituri la fața locului care includ o componentă de fraudă alimentară, testarea analitică și urmărirea rezultatelor analitice și a reclamațiilor.

Laptele și produsele lactate joacă un rol esențial în alimentația consumatorilor din întreaga lume. Datorită beneficiilor nutriționale, a existat o creștere a producției și a consumului în ultimele decenii. Pentru ca această creștere să continue, trebuie menținută siguranța și autenticitatea produselor lactate, ceea ce reprezintă un sector imens de îngrijorare, atât pentru producători, furnizori, dar și consumatori. Pe tot parcursul procesului, de la fermă la prelucrător și până la consumatorul final, pot apărea diferite surse de contaminare (biologică, chimică sau fizică) fie accidental, fie intenționat.

2.2 Falsificarea produselor lactate

Fie că este vorba de pește, carne, ulei de măsline sau miere: fraudă alimentară poate apărea asupra multor produse. Industria produselor lactate este, de asemenea, grav afectată. Deoarece produsele fabricate din lapte de capră, oaie sau măgăriță sunt foarte scumpe, amestecarea cu laptele de vacă mult mai ieftin poate fi profitabilă. Pentru consumatori, această înșelăciune este de obicei imposibil de recunoscut, în special dacă aceste amestecuri de lapte sunt folosite pentru brânză, cașcaval, iaurt, sana ș.a. (r-biopharm, 2020)

Laptele praf este al doilea cel mai falsificat produs alimentar după uleiul de măsline (Moore, Spink & Lipp, 2012). Amestecurile de substanțe se găsesc și în lactate și includ, în principal, adăugarea de proteine vegetale, lapte de la diferite specii, adăugarea de zer, care sunt cunoscute sub numele de „denaturare motivată economic” (FDA, 2023). Aceste falsuri nu prezintă niciun risc sever pentru sănătate. Cu toate acestea, unele amestecuri de substanțe sunt prea dăunătoare pentru a fi trecute cu vederea. Deși amestecarea laptelui din surse aleatorii și de la diferite specii de animale este cel mai simplu mijloc de denaturare a laptelui, detectarea sa cantitativă este mult mai complexă din cauza polimorfismului (un termen folosit în genetică pentru a descrie mai multe forme ale unei singure gene care există într-un individ sau într-un grup de indivizi) genetic și genetic.

Există metode de detectare calitativă a adulteranților în lapte prin reacții chimice simple pe bază de culoare. Acestea pot fi efectuate în orice laborator de biosecuritate de nivel 1, cu disponibilitatea reactivilor chimici și a precauțiilor necesare. Dezavantajele majore ale acestor tehnici constau în faptul că acestea sunt valabile pentru o gamă limitată de concentrații și nu

sunt suficient de precise. Cu toate acestea, detectarea calitativă este avantajoasă deoarece aceasta este simplă, rapidă și foarte ușor de realizat.

Falsificarea alimentelor este o problemă socio-economică, în special în țările în curs de dezvoltare (țările cel mai mult afectate sunt în Africa, America Latină, Asia de Sud).

Frauda alimentară este o problemă gravă care a fost supusă unui control sporit ca o preocupare pentru siguranța alimentară și sănătatea publică în ultimii ani. Producătorii de lapte își pot crește marjele de la vânzarea laptelui prin diluarea acestuia, extracția componentelor valoroase, cum ar fi grăsimea din lapte, care este eliminată sub formă de smântână și adăugarea de aditivi ieftini de încărcare, cum ar fi aroma de calitate scăzută, pentru a crește valoarea substanțelor solide totale până la un nivel care trece neobservat de consumatori.

Amestecarea substanțelor în lapte a fost raportată pe scară largă în țările în curs de dezvoltare, cum ar fi India, Pakistan, Brazilia și China. (Nations, 2013)

Brazilia este unul dintre cei mai mari producători de alimente din lume. Falsificarea alimentelor este adesea raportată și reprezintă o amenințare potențială importantă la adresa siguranței alimentare. Din acest motiv, reducerea vulnerabilității alimentelor la falsificare este prioritară pentru Brazilia. Lanțurile complexe de aprovizionare cu alimente de origine animală, cum ar fi laptele și produsele lactate, au fost principalele ținte ale fraudei alimentare și ale falsificării.

Cazurile din 2013 de fraudă cu produse lactate braziliene au stimulat o alertă în sectoarele productive și de consum. Ca urmare, Ministerul Public și Ministerul Agriculturii din Brazilia au creat o operațiune numită „Lapte compensat” în 2013. Fraude importante au fost descoperite în această operațiune, care a trădat evaziioniștii din toate verigile din lanțul de producție a produselor de origine lactată. Cele mai recurente tipuri de fraudă au fost falsificarea – adăugarea de produse ilegale, cum ar fi apa și ureea, pentru a crește cantitatea de lapte, precum și soda caustică, peroxidul de hidrogen și varul virgin pentru a reutiliza laptele deteriorat și/sau pentru a prelungi termenul de valabilitate al laptelui în gondolele de pe piață, reducând înmulțirea bacteriană. (Breitenbach, Rodrigues & Brandão, 2018).

În iulie 2020, după perioada de carantină, Europol și Interpol au avut rezultatele unei operațiuni numită “OPSON 2020” (Europol, 2021) care a vizat traficul de alimente care nu corespund standardelor sau sunt contrafăcute, s-a desfășurat din decembrie 2019 până în iunie 2020 și a implicat autoritățile de aplicare a legii din 83 de țări. A fost susținută de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), Oficiul pentru Proprietate Intelectuală al Uniunii Europene (EUIPO), Comisia Europeană.

Această operațiune a ajutat la confiscarea a aproximativ 12.000 de tone de produse ilegale și posibil dăunătoare pentru consumatori, în valoare de aproximativ 28 milioane de euro. OPSON 2020 a ajutat la confiscarea a peste 320 de tone de produse lactate contrafăcute sau care nu respectau standardele în vigoare. Autoritățile naționale au confiscat lapte stricat, dar și brânză, ceea ce reprezintă o amenințare pentru sănătatea consumatorilor, fiind două dintre cele mai consumate produse de către populația europeană. De asemenea, au fost confiscate aproximativ 210 tone de brânză, care nu îndeplineau condițiile de a fi etichetate cu o denumire geografică protejată.

În Bulgaria, s-a efectuat o anchetă, privind un depozit neînregistrat, ca rezultat au fost găsite șapte probe de brânză testate pozitiv pentru amidon și E. coli. Autoritățile bulgare au confiscat aproximativ 3,6 tone de produse lactate neconforme, care trebuiau prelucrate în brânză topită.

3. Implicații economico– sociale ale falsificării produselor lactate: cercetare exploratorie

3.1 Metodologia cercetării

Operațiunile frauduloase comise asupra produselor lactate pot avea implicații economice și sociale semnificative, iar pentru a înțelege mai bine aceste urmări, am realizat o cercetare de tip cantitativă exploratorie.

Pentru a realiza cercetarea, am avut în vedere următoarele obiective:

- identificarea gradului de informare a consumatorilor privind manoperele frauduloase în general, dar și cele realizate asupra produselor lactate;
- identificarea nivelului de consum al produselor lactate contrafăcute în rândul consumatorilor;
- identificarea categoriei de produse lactate falsificate și consumate de către consumatorii chestionați;
- evidențierea principalelor metode de falsificare a produselor lactate;
- evidențierea gradului de importanță a motivelor pentru care se consumă produse lactate contrafăcute;
- identificarea principalelor motive pentru care se recurge la manopere frauduloase;
- identificarea și analizarea modalităților de combatere a manoperelor frauduloase.

Totodată, pentru acuratețea cercetării am stabilit următoarele ipoteze:

- peste 75% dintre persoanele chestionate au consumat produse lactate contrafăcute;
- mai puțin de 30% dintre consumatorii chestionați iau măsuri în cazul consumului de produse falsificate;
- peste 50% dintre consumatori consideră prețul ca fiind un factor important de decizie în cadrul consumului de produse falsificate.

În vederea realizării cercetării cantitative exploratorie am folosit ca metodă de colectare a răspunsurilor chestionarul, reprezentând cel mai folosit instrument pentru efectuarea cercetărilor, conceput dintr-un ansamblu standard de întrebări. Natura și scopul întrebărilor au fost stabilite astfel încât să culegem cele mai utile date referitoare la consumul de produse lactate falsificate la nivelul României.

Chestionarul a fost realizat în Google Forms, instrument de creație în care ne-am transpus obiectivele și ideile sub forma întrebărilor. Distribuirea formularului în rândul consumatorilor României s-a realizat prin intermediul celor mai utilizate platforme de socializare, cum ar fi: WhatsApp, Instagram și Facebook.

Grupul țintă luat în considerare pentru desfășurarea cercetării este de 100 de români, femei și bărbați consumatori de produse lactate.

Completarea chestionarului a avut loc în perioada 30 martie – 01 aprilie 2023. Datele vor fi procesate prin intermediul Microsoft Excel, în urma exportului de răspunsuri din Google Drive. Formularul conține un total de 26 de întrebări, dintre acestea 6 fiind de natură demografică.

3.2 Rezultate și discuții

Cercetarea cantitativ – exploratorie s-a realizat în rândul consumatorilor de produse lactate din România, pe o perioadă de trei zile, timp considerat suficient pentru a colecta răspunsurile. Scopul cercetării este de a identifica impactul manoperelor frauduloase asupra produselor lactate și cum acestea afectează viața consumatorului din punct de vedere al sănătății și siguranței alimentare.

Pe lângă acordul GDPR dat de toate cele 115 persoane, am vrut să aflăm măsura în care oamenii cunosc concret ce presupune o manoperă frauduloasă, iar rezultatul a fost neașteptat,

peste 70% dintre respondenți cunosc și știu ce presupune o manoperă frauduloasă, iar restul de 27% susțin că nu le este cunoscut fenomenul, a se vedea figura 1.

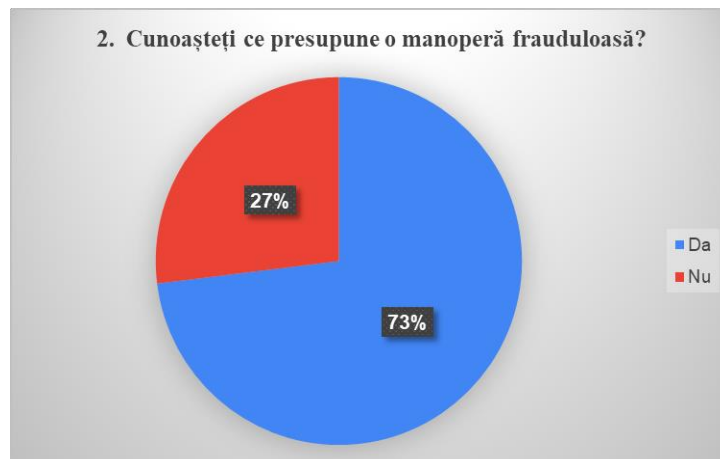


Fig. nr. 1 Ponderea respondenților care declară că știu ce este manopera frauduloasă

Sursa: prelucrare proprie

Totodată, axându-ne pe manoperele frauduloase comise asupra produselor lactate, am vrut să identificăm gradul de informare al consumatorilor referitor la contrafacerea produselor lactate, astfel am descoperit faptul că nu este o diferență substanțială între cele două categorii, 55% dintre respondenți fiind conștienți de acest proces, iar ceilalți 45% nu, a se vedea figura 2.

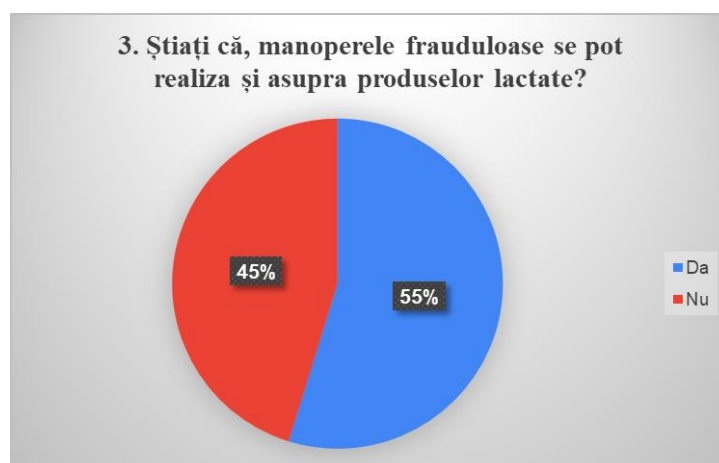


Fig. nr. 2 Ponderea respondenților care declară că știu faptul că manoperele frauduloase se pot realiza asupra produselor lactate

Sursa: prelucrare proprie

A patra întrebare a chestionarului face referire la achiziționarea produselor lactate falsificate, consumatorii fiind întrebați dacă au suspectat vreodată că au achiziționat un produs contrafăcut și au avut de ales între 3 variante. Astfel, în medie, 68% dintre respondenți susțin faptul că nu au suspectat niciodată că au cumpărat un produs falsificat și celelalte 32 de procente sunt împărțite în mod egal, jumătate suspectând că au făcut o achiziție a unui produs falsificat, iar celelalte 16 procente au suspectat de două sau mai multe ori că au achiziționat produse lactate falsificate. Având în vedere că nivelul de educație al consumatorilor de lactate din România este unul scăzut, considerăm că respondenții nu au știut să facă diferența între un produs autentic și unul fals, cu atât mai mult dacă nu putea fi văzut conținutul din cauza ambalajului.

Grupului țintă i s-a adresat și întrebarea nr. 5 cu privire la consumul de produse lactate contrafăcute, dar din fericire, un procent ridicat de consumatori au fost conștienți de acest fapt, 74% din totalul acestora, fiind împărțiți în răspunsuri pozitive și negative.

În urma acestei cercetări, am vrut să aflăm dacă a fost un consum intenționat sau nu, astfel consumatorii cu răspuns afirmativ, 45 din totalul de 52 de persoane au declarat că au consumat în mod neintenționat produse contrafăcute și 7 în mod intenționat. Apreciem că la baza consumului intenționat au stat motive de natură economică, produsele contrafăcute fiind în general mai ieftine și accesibile unui public larg de consumatori, a se vedea figura 3.

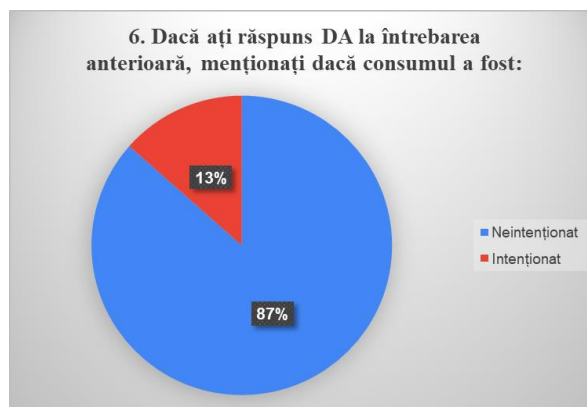


Fig. nr. 3 Ponderea respondenților care au consumat în mod conștient sau nu produse lactate falsificate

Sursa: prelucrare proprie

O afirmație care constituie un obiectiv al prezentei cercetări este legată de modalitatea prin care respondenții și-au dat seama de faptul că au consumat produse lactate falsificate, iar aproximativ jumătate, 48% din total, prin consistența diferită au constatat că este un produs contrafăcut. În medie, 31% și 15% din totalul respondenților cu răspuns afirmativ la întrebarea nr. 5 au realizat consumul de produse falsificate prin gustul ciudat, respectiv culoarea neadecvată a conținutului, și doar 6 procente au sesizat datorită ambalajului de calitate inferioară.

Pentru a afla și mai multe detalii despre produsele falsificate consumate de către populația României și pentru a determina impactul avut asupra economiei și societății, trebuie să știm categoria din care făceau parte produsele lactate achiziționate și utilizate de consumatori. Astfel rezultatele pot fi consultate în următoarea figură, dar constatăm cu stupoare că brânzeturile sunt cel mai adesea falsificate de către producători, a se vedea figura 4.

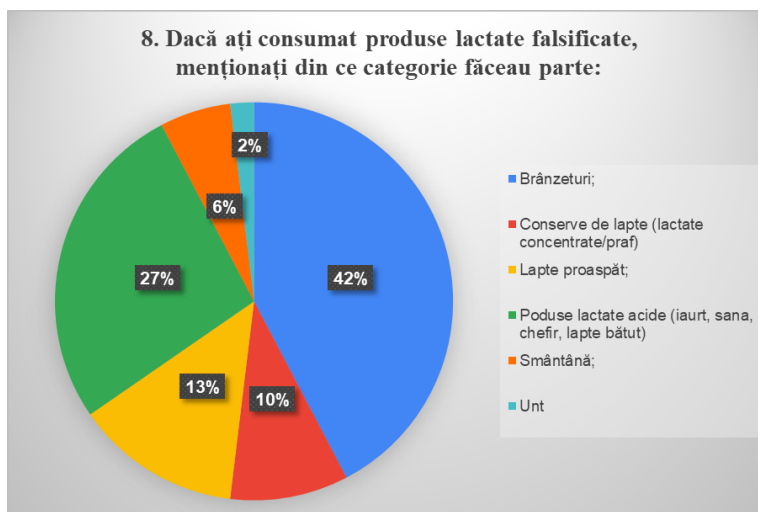


Fig. nr. 4 Categoriile de produse lactate falsificate consumate de respondenți și ponderea acestora
Sursa: prelucrare proprie

Metodele de falsificare a produselor lactate sunt numeroase, prin urmare consumatorii au fost întrebați care sunt modalitățile prin care un produs poate fi falsificat. Cele mai utilizate metode în opinia respondenților sunt: substituirea ingredientelor naturale cu unele de calitate inferioară sau sintetice; adăugarea unor substanțe străine, nevizate sau chiar periculoase pentru sănătatea consumatorului și înlăturarea unui component natural al produsului, a se vedea figura 5. De asemenea, consumatorii au selectat și celelalte variante oferite, iar un procent mic de 5%, respectiv 1% cred că producătorii aleg să falsifice produsele prin etichetare mincinoasă și recondiționarea unui produs expirat sau depreciat cu scopul de a-i ascunde defectele.

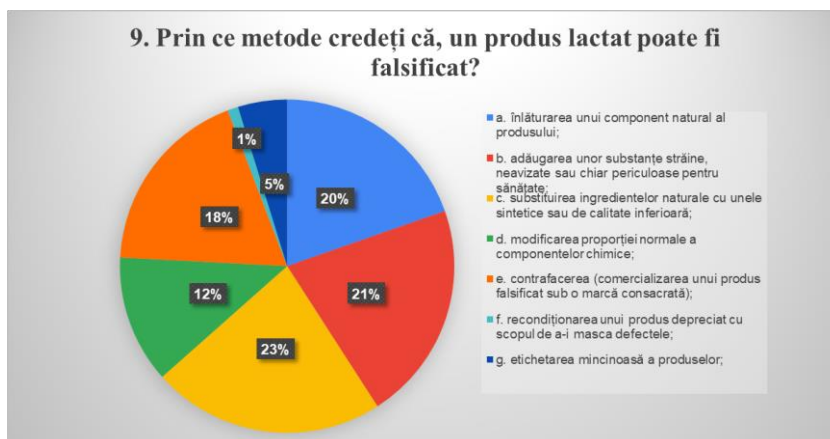


Fig. nr. 5 Ponderea metodelor de falsificare a produselor lactate în opinia respondenților
Sursa: prelucrare proprie

Întrebarea nr. 10 aduce în discuție locul de achiziție al produselor contrafăcute, astfel putem identifica comercianții care vând produsele ilicite consumatorilor. Majoritatea respondenților au achiziționat astfel de produse din supermarketuri, fiind în procent de 42%, în medie de 20% ceilalți consumatori au cumpărat din hipermarketuri, magazine de cartier și piețe agroalimentare sau de la producători individuali, iar un mic procent de 3% din magazinele de specialitate. Având în vedere magazinele mari și cele de specialitate, putem afirma faptul că nu au fost făcute controale cu atenție sau severe la recepția mărfurilor, iar producătorii individuali este posibil să comercializeze astfel de produse în mod conștient pentru a-și crește veniturile, a se vedea figura 6.

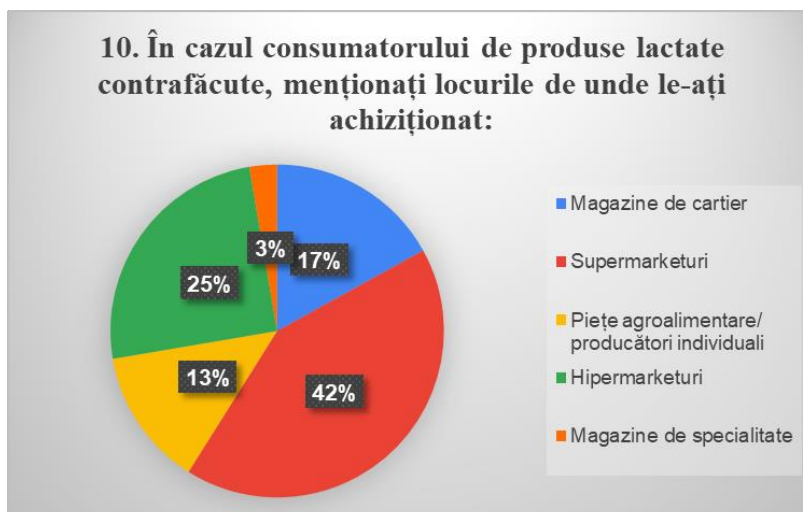


Fig. nr. 6 Locurile de achiziție a produselor lactate falsificate de către respondenți
Sursa: prelucrare proprie

Produsele alterate pot avea consecințe grave asupra sănătății consumatorului, în funcție de cantitatea de substanțe interzise sau slabe din punct de vedere calitativ. Rezultatele obținute sunt îmbucurătoare, 29 din totalul celor 52 de persoane care au consumat produse contrafăcute nu au avut parte de stări neplăcute în urma consumului, 17 persoane au avut efecte adverse, iar 6 persoane nu își amintesc, aceste rezultate sunt influențate de sistemul imunitar al individului sau de asocierea cu alte produse consumate, a se vedea figura 7.

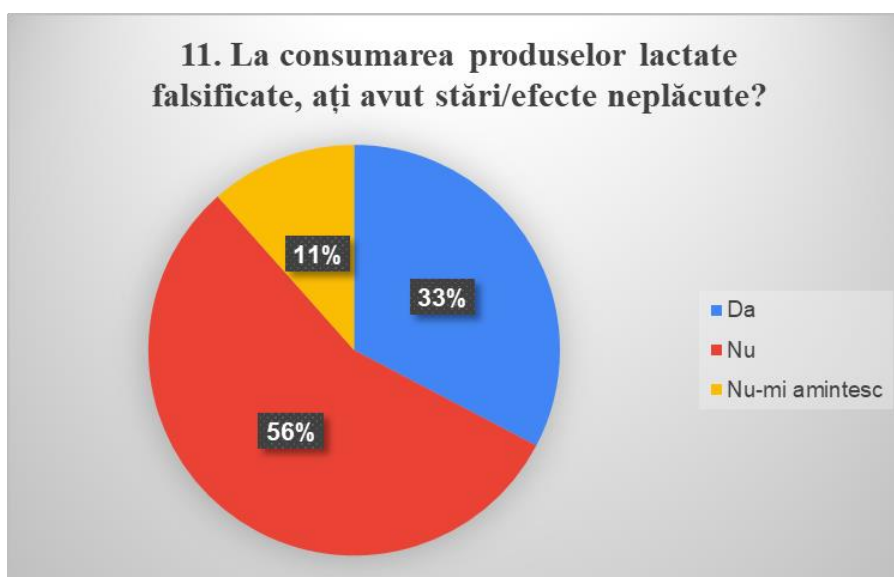


Fig. nr. 7 Ponderea consumatorilor chestionați care au avut parte de stări/efecte neplăcute în urma consumului de produse lactate falsificate
Sursa: prelucrare proprie

Având în vedere faptul că unii consumatori consumă produse contrafăcute intenționat, am vrut să aflăm ce îi determină să facă această alegere. Astfel, în urma prelucrării datelor, am constatat că prețul scăzut este foarte important, peste 90% dintre consumatori alegând această variantă de răspuns. Facilitatea achiziționării, nivelul scăzut de educație și informare, lipsa sau ilizibilitatea informațiilor de pe etichetă și asemănarea cu originalul sunt motive încadrate ca fiind puțin importante sau deloc importante, concluzionând că factorul care stă la baza deciziei de cumpărare este de natură economică, adică prețul, pentru mai multe detalii, recomandăm analiza figurii 8.

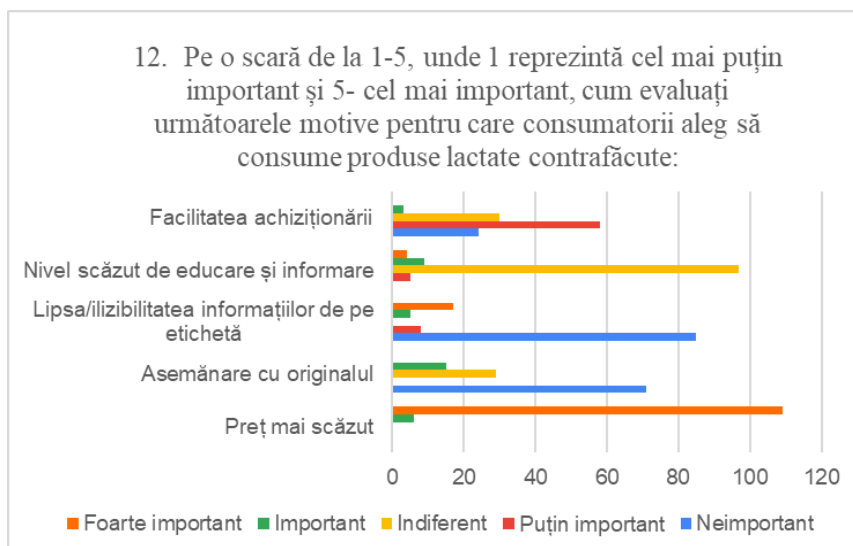


Fig. nr. 8 Opinia respondenților privind motivele pentru care aleg să consume produse lactate contrafăcute

Sursa: prelucrare proprie

Elementele care fac un consumator să achiziționeze un anumit produs sunt numeroase, iar noi am selectat cinci dintre cele mai comune. Cum era de așteptat și poate fi observat în figura 9, prețul și producătorul sunt elemente foarte importante pentru 97 dintre cei 115 de consumatori chestionați, iar 50 dintre aceștia consideră a fi importante și caracteristicile psihosenzoriale și fizico-chimice ale produsului. Sistemul de închidere și ambalajul sunt neimportante pentru respondenții cercetării și eticheta produsului lactat este indiferentă consumatorilor.

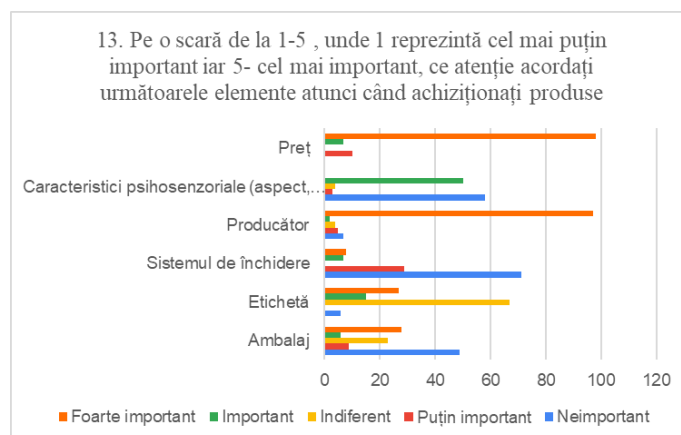


Fig. nr. 9 Elementele asupra cărora respondenții acordă atenție în momentul achiziției de produse lactate

Sursa: prelucrare proprie

Consumatorii au fost întrebați, conform figurii 10 dacă citesc eticheta și ce informații urmăresc. În medie 34% dintre respondenți citesc eticheta uneori sau mereu, iar aceștia sunt interesați de data de expirare în proporție de 30%, de condițiile de păstrare și recomandările de consum în medie de 24% și țara de origine a laptelui, producătorul și informațiile nutriționale sub 10%.

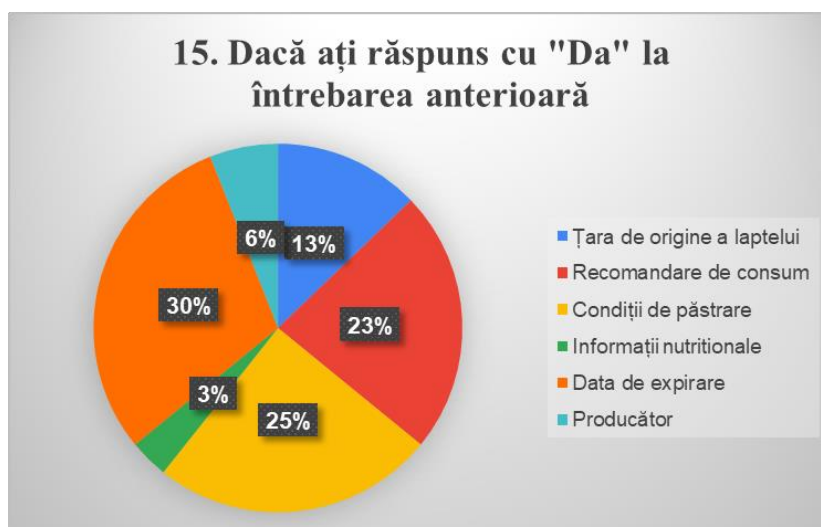


Fig. nr. 10 Ponderea informațiilor de pe etichetă urmărite de respondenți
Sursa: prelucrare proprie

Majoritatea consumatorilor (90%), conform figurii 11, în urma achiziționării unui produs și verificării etichetei consideră că, nu au observat modificări ale datelor trecute pe aceasta. Media răspunsurilor poate fi influențată de cunoștințele limitate ale respondenților legate de manoperele frauduloase asupra produselor lactate.



Fig. nr. 11 Ponderea respondenților care au observat modificări ale etichetei produselor lactate contrafăcute
Sursa: prelucrare proprie

Din 115 respondenți, 65% au ales ANPC ca autoritatea națională responsabilă pentru depistarea și combaterea manoperelor frauduloase, 4% consideră că, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, iar 31% ANSVSA. Alegerea consumatorilor conform figurii nr. 12, realizată în urma prelucrării datelor, este influențată de educația acestora cu privire la protecția consumatorului, dar și a informațiilor care le-au fost furnizate pe parcursul vieții cu privire la manoperele frauduloase și ce măsuri sunt necesare pentru combaterea acestora.

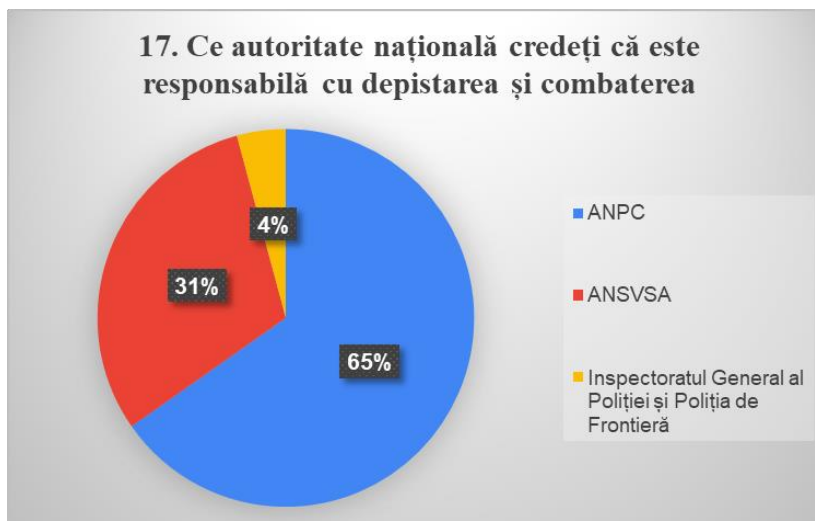


Fig. nr. 12 Ponderea autorităților naționale care sunt responsabile cu depistarea și combaterea manoperelor frauduloase în opinia respondenților

Sursa: prelucrare proprie

Produsele lactate falsificate sunt foarte întâlnite, dar totuși necunoscute de către consumatori. Această necunoaștere poate fi din cauza neatenției asupra etichetei în momentul achiziționării produselor lactate. „Nu am acționat în niciun fel” au răspuns 77% dintre respondenți urmat de 17% care au ales să sesizeze la ANPC, iar 6% au ales întâi să facă o plângere la comerciant, procente care pot fi observate în figura 13.

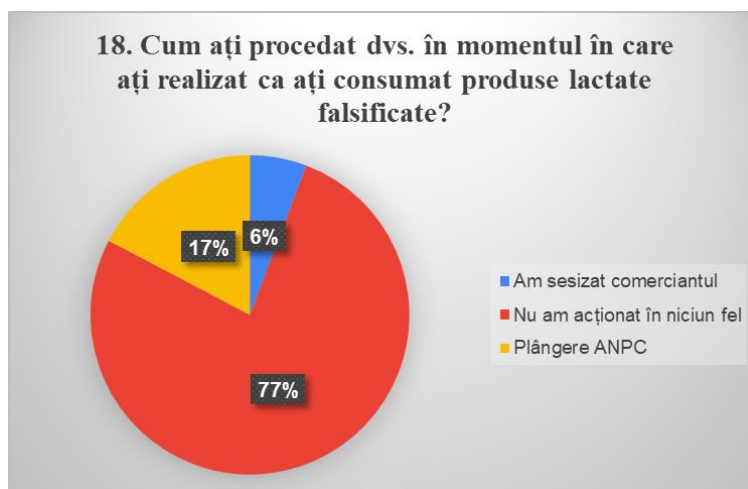


Fig. nr. 13 Ponderea respondenților care au luat măsuri în urma consumului de produse lactate contrafăcute

Sursa: prelucrare proprie

În ultimele decenii s-au produs numeroase manopere frauduloase asupra produselor lactate. Profitul mare pe care producătorii îl obțin în urma acestei practici este principalul motiv invocat de consumatorii respondenți, fiind în procent de 69%. Totuși, 20% consideră că, datorită sancțiunilor blânde se continuă practicarea manoperelor frauduloase cu produse lactate. Există respondenți (5%, respectiv 6%) care sunt de părere că, alte cauze ale intensificării acestui fenomen sunt legate de costurile mici de producție și controalele insuficiente.

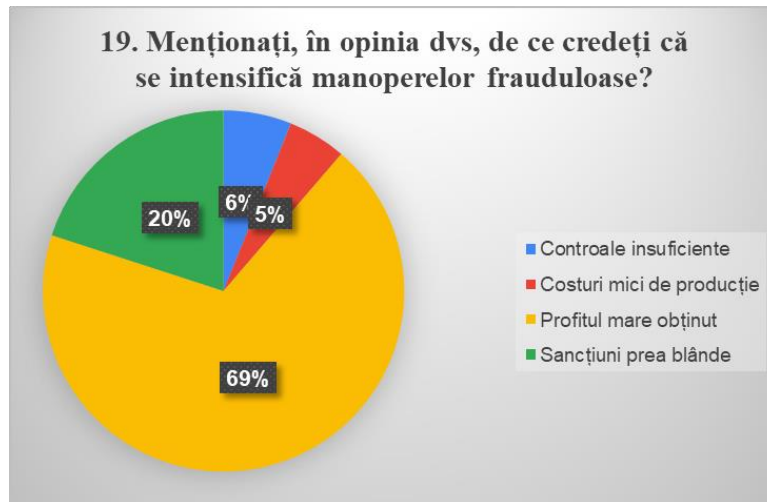


Fig. nr. 14 Motivele care pot intensifica manoperelor frauduloase în opinia respondenților

Sursa: prelucrare proprie

Din 115 de respondenți, 60% consideră că, soluția combaterii manoperelor frauduloase asupra produselor lactate este controlarea frecventă a producătorilor, în timp ce 23% susțin amendarea/sancțiunea aspră a acestora. Există și un procent relativ mic de 17% care consideră a fi o metodă utilă de combatere a manoperelor frauduloase prin implicarea civică a populației care poate fi făcută prin puterea exemplului personal și împărtășirea experiențelor avute cu acest fenomen.

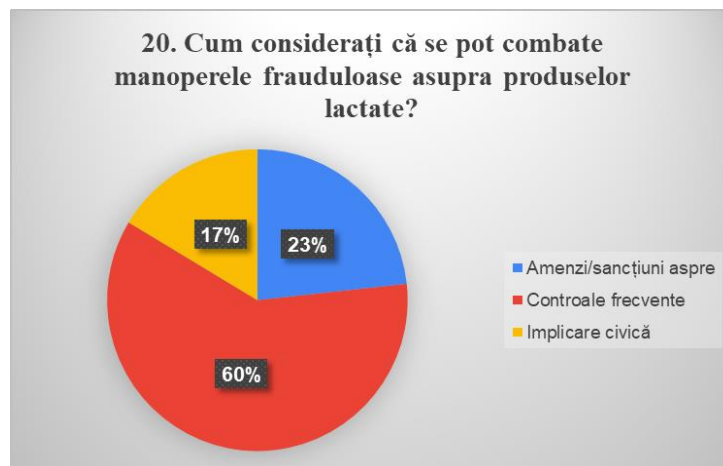


Fig. nr. 15 Metode de combatere a manoperelor frauduloase în opinia respondenților

Sursa: prelucrare proprie

Ultimele șase întrebări ale chestionarului au fost de natură demografică, prin urmare: 69 de femei și 46 de bărbați au luat parte la cercetare, aceștia fiind tineri cu vârsta cuprinsă în intervalul 19-25 de ani, urmați de cei cu vârsta peste 35 de ani și 10 persoane având vârsta între 26 și 35 de ani. Din punct de vedere al studiilor, 34% din totalul celor 115 persoane chestionate au finalizat studiile universitare, 27% studii de nivel mediu (liceale), iar restul de 39 de procente au finalizat studii postliceale și postuniversitare.

În ceea ce privește ocupația respondenților, majoritatea sunt studenți, aceștia fiind în număr de 59, urmați de 35 de persoane angajate, 17 șomeri și 4 pensionari. De asemenea, în urma prelucrării datelor, am constatat faptul că peste 60% din totalul persoanelor chestionate provin din mediul urban, iar restul de 35% din mediul rural, motiv pentru care putem deduce un consum ridicat de produse lactate în marile orașe ale țării.

Un alt punct de interes l-a constituit venitul consumatorului, astfel că 57% din respondenți au venitul lunar încadrat între 2001 - 5000 lei, 30% sub 2000 de lei, iar restul de 13% dispun de venituri peste 5000 de lei.

După finalizarea prelucrării datelor colectate pentru realizarea prezentei cercetări, se pot testa ipotezele enunțate în subcapitolul „Metodologia cercetării”.

Astfel, se infirmă prima ipoteză care enunța următorul lucru „peste 75% dintre persoanele chestionate au consumat produse lactate”, rezultatele obținute indicând un procent de doar 45% de respondenți care au consumat produse contrafăcute.

A doua ipoteză referitoare la măsurile luate de către consumatori în momentul realizării consumului de produse lactate falsificate se confirmă, mai puțin de 30% făcând plângere la ANPC sau au sesizat comerciantul.

Ipoteza conform căreia peste 50% dintre respondenți consideră prețul produsului un factor important în luarea deciziei de cumpărare se confirmă.

Din punct de vedere economic, operațiunile frauduloase pot duce la pierderi financiare atât pentru consumatori, cât și pentru companiile de produse lactate. Consumatorii care au achiziționat produse lactate falsificate pot suferi pierderi financiare dacă trebuie să arunce produse contaminate sau să suporte cheltuieli medicale din cauza problemelor care pot surveni din consumul produsului contaminat. În plus, companiile de produse lactate despre care se constată că au comis fraude se pot confrunta cu sancțiuni legale, amenzi sau chiar faliment.

Din punct de vedere social, operațiunile frauduloase pot afecta, de asemenea, încrederea dintre consumatori și companiile de produse lactate. Atunci când consumatorii sunt expuși fraudei alimentare, aceștia își pot pierde încrederea în siguranța și calitatea alimentelor pe care le consumă, ceea ce poate duce la o scădere a cererii de produse lactate. Acest lucru poate avea un efect negativ asupra industriei produselor lactate, dăunând fermierilor, procesatorilor și altor părți interesate din lanțul de aprovizionare. În plus, consecințele fraudei cu produse lactate pot fi mai grave pentru populațiile vulnerabile care se bazează pe produse lactate pentru alimentația lor, cum ar fi copiii, femeile însărcinate și persoanele în vârstă.

În general, operațiunile frauduloase comise asupra produselor lactate pot avea implicații economice și sociale de anvergură, subliniind importanța asigurării siguranței alimentare și a prevenirii fraudei alimentare.

4. Concluzii

Falsificarea produselor lactate este o practică foarte des întâlnită în ultimii 20 de ani, datorită costurilor ridicate ale materiei prime, unde se adaugă și întreținerea și întregul procesul de realizare a produsului finit. Producătorii doresc un profit cât mai mare, costuri cât mai mici, iar acest lucru nu poate fi întotdeauna posibil, în special în realizarea produselor lactate care necesită atenție pentru a nu pune sănătatea consumatorilor în pericol.

Apărarea împotriva manoperelor frauduloase asupra produselor lactate este un fenomen ce nu poate fi oprit dacă nu vor fi luate anumite măsuri de precauție sau vor lipsi controalele ce pot depista dacă producătorii sunt corecți și nu supun viețile consumatorilor la risc.

Fenomenul este foarte complex, este nevoie de atenție și cunoaștere în domeniu pentru a putea depista faptele ilicite care au loc într-o anumită unitate de producție. Cele mai ușoare ținte se află în țările în dezvoltare din America Latină sau China de sud unde anumiți producători aleg să-și desfășoare afacerea având costuri de producție scăzute, dar și controale și legi permissive care fac depistarea laptelui contrafăcut sau contaminarea acestuia, imposibil de identificat.

O altă cauză, în afară de costurile mici de producție, este și lipsa standardelor obligatorii pe care aceste întreprinderii sunt obligate să le respecte, dar și a lipsei de auditori certificați

pentru verificarea produselor lactate. Este nevoie de o atenție sporită pentru aceste procese de falsificare al produselor lactate deoarece mai mult de jumătate din populația globului este consumatoare de lapte și alte produse care au ca materie primă, principală laptele ceea ce face ca aceștia să fie vulnerabili și posibil viitoare victime.

Cazurile de falsificare ale produselor lactate sunt slab mediatizate de către mass-media, ce face mult mai grea ajungerea de informații la consumator. Fără documentare individuală, nu sunt publicate știri legate de probleme care se întâmplă la nivel global legat de manoperele frauduloase asupra lactatelor.

În urma analizei pe baza chestionarului, s-a ajuns la concluzia că, în România, consumatorii nu sunt informați cu privire la manoperele frauduloase asupra lactatelor, iar majoritatea respondenților consideră că, nu au fost victime ale acestui fenomen. De asemenea, aceștia nu dau o atenție deosebită etichetei sau detaliilor care ar putea fi adăugate sau să lipsească de pe aceasta. Totuși, aceștia sunt conștienți de drepturile pe care le au, autoritatea la care trebuie să facă sesizare și cum să acționeze în cazul în care sunt implicați într-o situație ce implică manopere frauduloase.

Referințe

1. Bobe, M., Popescu, D.V., 2015. *Mărfuri alimentare. Implicații operaționale în business*, Editura ASE, București.
2. Breitenbach, R., Rodrigues, H. and Brandão, J.B., 2018. *Food Research International. Whose fault is it? Fraud scandal in the milk industry and its impact on product image and consumption – The case of Brazil*, pp. 475-481.
3. Cleveland Clinic, 2023. *Campylobacter Infection*. Available at: <<https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/15251-campylobacter-infection>> [Accessed 01 April 2023].
4. Department for Environment, Food&Rural Affairs, 2013. Gov.UK. *Processed beef products and horse meat*. Available at: <<https://www.gov.uk/government/news/processed-beef-products-and-horse-meat>> [Accessed 01 April 2023].
5. Europol, 2021. *Operation OPSON*. Available at: <<https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/operations/operation-opson>> [Accessed 01 April 2023].
6. Food and Drug Administration, 2023. *Economically Motivated Adulteration (Food Fraud)*. Available at: <<https://cacmap.fda.gov/food/compliance-enforcement-food/economically-motivated-adulteration-food-fraud#:~:text=Economically%20motivated%20adulteration%20%28EMA%29%20occurs%20when%20someone%20intentionally,make%20it%20appear%20better%20or%20of%20greater%20value.>> [Accessed 01 April 2023].
7. Institute of Food Science + Technology, 2021. *Food Fraud*. Available at: <<https://www.ifst.org/resources/information-statements/food-fraud>> [Accessed 01 April 2023].
8. Lawrence, F., 2013. The Guardian. *Horsemeat scandal: the essential guide*. Available at: <<https://www.theguardian.com/uk/2013/feb/15/horsemeat-scandal-the-essential-guide>> [Accessed 01 April 2023].
9. Manning, L. and Soon, J.M., 2016. *Journal of Food Science. Food Safety, Food Fraud, and Food Defense: A Fast Evolving Literature*, 81: R823-R834.

10. Moore JC, Spink J, Lipp M., 2012. *J Food Sci. Development and Application of a Database of Food Ingredient Fraud and Economically Motivated Adulteration from 1980 to 2010*, 77:R108–16.
11. Nations, F. a., 2013. *Gateway to dairy production and products*. Available at: <<https://www.fao.org/dairy-production-products/production/en/>> [Accessed 01 April 2023].
12. r-biopharm. (2020, iunie 18). *Detecting milk fraud*. Available at: < <https://food.r-biopharm.com/news/detecting-milk-fraud/> >[Accessed 01 April 2023].
13. Robson, K., Dean, M., Haughey, S. and Elliott, C., 2021. *Food Control. A comprehensive review of food fraud terminologies and food fraud mitigation guides*, Vol. 120.
14. World Health Organization, 2008. *Melamine – contaminated powdered infant formula in China*. Available at: < https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2008_09_19-en> [Accessed 01 April 2023].